

Yaratıcı Drama Yönteminin Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Mesleki Benlik Saygı Düzeylerine Etkisi*

Hülya Akdemir¹

Makale Bilgisi

DOI: 10.21612/yader.2020.007

Makale Geçmişi

Geliş tarihi 16.11.2019

Kabul 28.12.2019

Anahtar Sözcükler

Yaratıcı drama

Sınıf öğretmeni eğitimi

Öğretmen adayı

Tutum

Benlik saygısı

Makale Türü

Özgün Makale

Öz

Bu çalışma, öğrenme-öğretme sürecinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasının öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve mesleki benlik algısı üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada, karma yöntem araştırmalarından sıralı açıklayıcı tasarım kullanılmıştır. Araştırma için uygun görülen duyuşsal eğitim dersinin seçmeli ders olması ve tek şubeden oluşması sebebiyle; araştırma yöntemi olarak yarı-deneysel desenlerden tek grupta ön test-son test düzenine göre tasarlanmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2016-2017 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören ve duyuşsal eğitim dersini alan 36 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma süreci, yaratıcı drama yöntemi kullanılarak planlanmış ve uygulanmıştır. Araştırmanın nitel verileri Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği (Üstüner, 2006) ve Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği (Arıcak, 2001) kullanılarak toplanmıştır. Tüm veri toplama araçları uygulama öncesi ön test ve uygulama sonrası son test olarak uygulanmıştır. Toplanan veriler bağımlı gruplar t-testi ile analiz edilmiştir. Görüşme formu kullanılarak toplanan nitel verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, yaratıcı drama ile işlenen duyuşsal eğitim dersinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve mesleki benlik saygısından alınan puanlar üzerinde anlamlı farklılık yaratmadığı belirlenmiştir. Ancak görüş alma formundan elde edilen cevaplara göre, süreç sonunda öğretmenlik kimliğini benimsemiş oldukları görülmektedir.

* Bu makale, 25-28 Ekim 2018 tarihleri arasında düzenlenen olan 29. Uluslararası Eğitimde Yaratıcı Drama Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

1 Bil. Uzm., Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Adana, Türkiye. E-Posta: hullya.akdemir@gmail.com Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-6823-3703>

The Effect of Creative Drama Method on Teacher Candidates' Attitude and Self-Esteem Level Towards Teaching Profession

Article Info

DOI: 10.21612/yader.2020.007

Article History

Received 16.11.2019

Accepted 28.12.2019

Keywords

Creative drama

Primary school teacher education

Teacher candidate

Attitude

Self-respect

Article Type

Research paper

Abstract

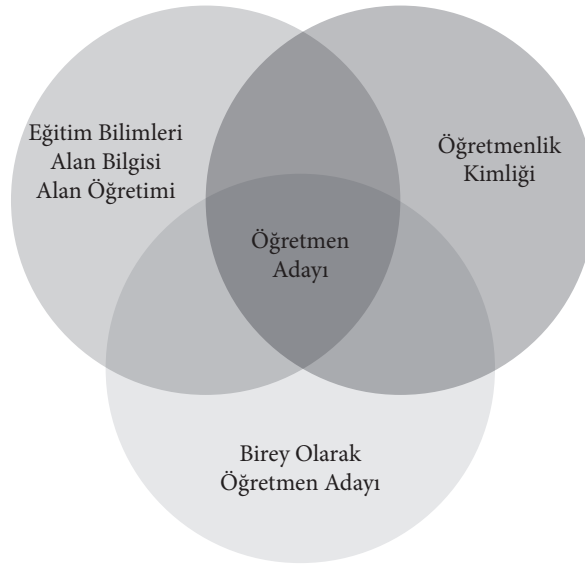
This study was carried out to investigate the effect of creative drama method on teacher candidates' attitude and self-esteem level towards teaching profession. The study was conducted by using interpretive design, one of the mixed method research designs. The research method was planned according to pretest-posttest design adopted from semi-experimental design as Effective Education course intended for the research is an elective course and has only one class. The research sample is formed by 36 first grade teacher candidates who were taking Effective Education course and studying at the Department of Primary School Teaching in X University during 2016 Fall Semester. The research process was planned and practiced with creative drama method. The research data were collected by using "Attitude Towards Teacher Profession Scale" (Ustuner, 2006) and "Arıcak Vocational Self-Respect Scale" (Arıcak, 2001). The quantitative data were gathered in pretest before the practice and posttest after the practice and analyzed by paired-samples t-test. The qualitative data were collected by feedback form at the end of the research and analyzed by descriptive analysis. According to the results of the research, a significant difference is not identified on the teacher candidates' score obtained from Attitude Towards Teacher Profession Scale and Vocational Self-Respect Scale. Otherwise, it seems on the answers of the feedback form that teacher candidates establish a connection with teacher profession during the course.

Giriş

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna dönüştüğümüz süreçte kalkınmanın temel taşı; insan gücünden “nitelikli insan “ gücüne evrilmiştir. Burada kastedilen nitelik,

- İçinde bulunduğu çağın gerekliliklerinin farkında olan,
- Her zaman yeniliklere açık,
- İlgi ve yeteneklerinin farkında olup bu doğrultuda kendini geliştirebilen,
- Benlik saygısı yüksek,
- Evrensel değerlere sahip bir dünya vatandaşı olabilmektir.

Son zamanlarda yapılan araştırmalar, bu “nitelikli insan” gücünün en başında öğretmenlerin olduğunu göstermektedir. Çünkü öğretmenler yaptıkları iş gereği “insan ve toplum mimarları”dır (Alkan, 2000). Öğretmen, en genel anlamıyla öğretmeye rehberlik eden kişi olarak tanımlanabilir. Eğitim ve öğretimin yürütücüleri olan öğretmenler, evrensel boyutta ve üst düzeyde bir meslek icra etmektedirler. Eğitimin kalitesi ve niteliğini doğrudan etkilemeleri sebebiyle öğretmen eğitiminin tüm bileşenleri önem arz etmektedir.

Ülkemizde öğretmen eğitimi eğitim fakülteleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Mevcut öğretmen yetiştirme programları 1) Öğretmenlik Meslek Bilgisi, 2) Alan Bilgisi ve 3) Genel Kültür olmak üzere üç ana başlık altında toplanmıştır. Ancak öğretmen adayları yetiştirme programları değerlendirilirken sadece alan yeterliliklerinin göz önünde tutulması imkânsız görülmektedir.

Öğretmenlik mesleği “bir toplumdaki değerlerin öğreticisi” olarak düşünülürse, sadece mesleki olarak değil; kişisel bağlamda da bir hazırbulunuşluk seviyesine gelerek mesleğin sorumluluğunu taşıyabilmeyi gerektirmektedir (Şahin ve Girgin, 2018). Dolayısıyla öğretmen adaylarının bir birey olarak temelde taşıdıkları özelliklerinin, süreçte mesleki kimlikle zenginleşmesi ve alan yeterliliklerine sahip bir öğretmen olarak fakültelerden mezun olması gerekmektedir. Bu noktada, öğretmen yetiştirme programının içeriğindeki yeterliliklerin kazandırılmasının yanında öğretmen adaylarının mesleki kimlik kazanmasının önemli unsurlarından olan mesleki benlik saygısı ve öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutum kazanmaları önem arz etmektedir.

Meslekte başarılı olmanın ön koşullarından birisinin seçilen mesleğe yönelik hissedilen mesleki benlik saygısı olduğu görülmektedir. Mesleğe karşı duyulan mesleki benlik saygısının meslekte edinilecek başarı ya da başarısızlıkla doğru orantılı olduğu savunulmaktadır (Aslan ve Akyol, 2006; Arıca ve Dilmaç, 2003). Bu sebeple seçilen meslekle benlik yapısının uyum içerisinde olması önemlidir. Dilmaç ve diğ. (2009) de yaptıkları araştırma ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile mesleki benlik saygısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğunu doğrulamaktadır.

Öğretmen adaylarının mesleki benlik saygısını ölçmeye yönelik çalışmalar incelendiğinde, genelde tarama türünde araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Körükçü ve Oğuz (2011) yaptıkları bir araştırmada; mezun olunan lise türü, yükseköğretim programı tercih sırası, sınıf düzeyi ve ailesinde öğretmen olup olmaması değişkenlerinin, mesleki benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puanlar üzerinde istatistiksel açıdan önemli bir farklılığa neden olmadığı ifade etmişlerdir. Aslan ve Akyol (2006) ise ailede öğretmen olmasının öğretmen adaylarının mesleki benlik saygısı üzerinde anlamlı farklılık yarattığını saptamışlardır.

Alan yazın incelendiğinde öğretmen adaylarının mesleki benlik saygısı ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını birlikte inceleyen çalışmaların da yapıldığı görülmüştür. Girgin ve diğ. (2010) yaptıkları araştırmada, mesleki benlik saygısının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve öz yetkinlik puanları ile doğru orantılı olarak değer aldığını saptamıştır. Aslan ve Akyol (2006) devam edilen sınıf düzeyinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve mesleki benlik saygısı üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı ancak öğretmenliği tercih nedeninin her iki değişkenden de anlamlı farklılık yarattığını saptamışlardır. Dursun ve diğ. (2014) ise mesleki benlik saygısının öğrenim görülen üniversiteye göre anlamlı farklılık gösterdiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin sınıf ortamındaki davranışlarını belirleyen değişkenler incelendiğinde, öğretmen davranışlarını belirleyen başlıca değişkenlerden birinin, öğretmenin mesleğe karşı olan tutumunun niteliği olduğu görülmüştür (Üstüner, 2006). Bu sebeple, öğretmen adayı yetiştirme programları kapsamında, mesleğe başlayacak öğretmen adaylarına mesleğin gereği olan bilgi, duygu ve beceriler kazandırılırken mesleğe karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamak büyük önem arz etmektedir. Çünkü araştırmalar öğrencilerin, öğretmenin tutum ve davranışlarından etkilendiklerini ortaya çıkarmıştır (Aydın ve Sağlam, 2012; Çetin, 2006). Diğer taraftan ise; mesleğe yönelik geliştirilen tutumun, bireyin o meslekteki başarısını belirlediği görülmektedir (Aydın ve Sağlam, 2012; Gürbüz ve Kışoğlu, 2007). Dolayısıyla öğretmen adaylarının lisans eğitimi boyunca kazandıkları mesleğe yönelik tutumların ileride, mesleki kariyerlerini belirleyici bir etken olacağı söylenebilir. Bu sebeple, öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutum geliştirmelerine yönelik gerekli öğrenme ortamları sağlanmalıdır.

Öğretmenlik mesleğiyle ilgili araştırmalar, öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumlarının onların nasıl bir öğretmen olacağı konusunda anahtar bir rol oynadığını göstermektedir. Bu araştırmalar kapsamında birçok değişkenin değerlendirildiği görülmektedir. Bozdağan, Aydın ve Yıldırım (2007) öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmada, kendi isteğiyle öğretmenlik mesleğini tercih edenlerin boşta kalmamak için öğretmenlik mesleğini tercih edenlere oranla tutumlarının daha olumlu olduğunu belirlemiştir. Pektaş ve Kamer (2011) Anadolu Öğretmen Lisesi mezunu olan öğretmen adaylarının tutum puan ortalamalarının en yüksek olduğunu belirtmiştir. Üstüner, Demirtaş ve Öner (2009) öğretmenlik mesleğini içsel nedenlerden dolayı seçen öğretmen adaylarının tutumları ile dışsal nedenlerden dolayı seçen öğretmen adaylarının tutumları arasında anlamlı farklılık olduğunu

ve bu farklılığın cinsiyet, kayıtlı olunan bölüm türü, bu bölümü tercih ettikleri tercih sırası ve ait oldukları sosyo-ekonomik düzeyden kaynaklandığını ifade etmişlerdir.

Yapılan araştırmalarda da görüldüğü gibi öğretmenlik mesleğine yönelik mesleki benlik saygısı ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, bireylerin başarılı ve nitelikli birer öğretmen olmaları için gerekli unsurlardandır. Nitelikli insan gücünün tercih edildiği bugünlerde nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi önem arz etmektedir. Okul öncesi dönemden okul yaşamına geçiş uzun zaman sürecek yeni bir dönemin başlangıcı gibidir. Oyun odaklı öğrenmeden yoğun yapılandırılmış öğretime geçiş yeni davranışlar kazanmayı gerektirmektedir. Bu nedenle ilköğretimde sürdürülen eğitim ve öğretim öğrencilerin bireysel farklılıklarının, özel yeteneklerinin ve sınırlılıklarının farkında olarak onların bu geçiş sürecini en sağlıklı şekilde atlatalarını sağlayacak öğretmenler tarafından yürütülmelidir. Bu da ancak mesleğini benimseyen ve mesleğe karşı olumlu tutum içerisinde olan sınıf öğretmenleriyle mümkündür.

Duyuşsal alan, duyguların fark edilmesi, ifade edilmesi, davranışa dönüşmesi gibi duygularla ilgili konuların çalışıldığı bir alandır (Gömleksiz ve Kan, 2012; Balaban-Salı, 2006; Price, 1998). Felsefi temellerini Abraham Maslow ve Carl Rogers'ın attığı, ilk uygulayıcısının A. S. Neill olduğu (Şahin, 2005; Anderson, 2003), hümanist bir eğitim olan duyuşsal eğitim; eğitim sürecinde öğrencinin duygu, inanç ve tutumlarına sosyal beceriler ve iletişim yoluyla yön verilmesidir (Gömleksiz ve Kan, 2012; Bacanlı, 2005).

Hümanist teorinin öğretim ilkelerine göre öğretimin öğrenci merkezli olması, sosyal gelişimi desteklemesi, test ve sınav ağırlıklı değil etkinlik odaklı olması, buluş yoluyla gerçekleşmesi, öğrencinin duygu ve düşüncelerine saygı duyulmasını içerir (Şahin, 2005). Kirschenbaum'a göre hümanist anlayışın 3 temel özelliği;

- Müfredat, öğrencilerin hayatıyla ilişkilendirilmeli,
- Müfredat işlerken, öğrenci merkezli yöntem ve teknikler kullanılarak tüm bilişsel ve duyuşsal kazanımlara ulaşılmaya çalışılmalı,
- Öğretim alanının hümanist eğitimi ve öğrencilerin bireysel farklılıklarını destekleyecek nitelikte olmalıdır (Şahin, 2005; Kirschenbaum, 1975).

Verilen eğitimlerle, bireylere kazandırılmak istenen duygular, yönelimler duyuşsal davranış kapsamında değerlendirilir. Duyuşsal eğitim ile değer eğitimi, karakter eğitimi gibi çalışmalar yapılabilir. Bu bağlamda, duyuşsal davranışların bireyden başlayarak tüm toplumu etkileyebileceği söylenebilir. Ancak tüm davranışların kazanılmasında olduğu gibi duyuşsal davranış kazanılması için de önce içselleştirilerek kabul edilmesi ve davranışa dönüştürülmesi gerekmektedir. Bu nedenle duyuşsal eğitim çalışmalarının geniş sürelerle yayılmış olmasının duyuşsal davranışın kazandırılması için gerekli olduğu söylenebilir.

Yukarıda açıklandığı gibi duyuşsal eğitim kapsamında, sosyal beceri ve iletişimin ön planda olduğu çalışmalara ihtiyaç duyulduğu açıkça görülmektedir. Adıgüzel (2006), eğitimde yaratıcı dramayı "herhangi bir konuyu, doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden yararlanarak, bir grupta ve grup üyelerinin birikimlerinden, yaşantılarından yola çıkarak canlandırmalar yapmak" olarak tanımlamıştır. Drama çalışmaları yaşantı kaynaklı çalışmalardır. Dolayısıyla drama çalışmalarında öğrenme; tüm duyuların işe koşularak mutlaka bir grup içi etkileşimin bir sonucu olmalıdır (Adıgüzel, 2006; Adıgüzel, 2002). İletişim ise doğal olarak yaratıcı dramanın "kapsamında,

amaçlarında, tekniklerinde, boyutlarında” yer alan ve yaratıcı drama etkinliklerinin ön koşulu olan “ilk aktivitesidir” (Adıgüzel, 2002). Ayrıca davranış kazandırma boyutunda incelendiğinde drama; bireylerin kendi davranışları hakkında farkındalık kazanarak davranış kazanmaları, değiştirmeleri ya da düzeltmelerine olanak sağlamaktadır (Üstündağ, 2002). Bu sebeple, duyuşsal eğitim çalışmaları için uygun bir yöntem olduğu söylenebilir.

Bu araştırmada, yaratıcı drama ile işlenen duyuşsal eğitim dersinin sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik mesleki benlik saygı ve tutumları üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. Yaratıcı drama ile işlenen duyuşsal eğitim dersi öğretmen adaylarının mesleki benlik saygı düzeylerini nasıl etkilemektedir?
2. Yaratıcı drama ile işlenen duyuşsal eğitim dersi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeylerini nasıl etkilemektedir?
3. Öğretmen adaylarının yaratıcı drama ile işlenen duyuşsal eğitim dersine yönelik görüşleri nasıldır?

Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, araştırmaya dâhil edilen katılımcılar, kullanılan veri toplama araçları, veri toplama süreci ve analiz basamakları açıklanmıştır.

Araştırma Modeli

Bu araştırmada hem nicel hem nitel yöntemini kapsayan karma yöntem araştırmalarından, Creswell’in sıralı açıklayıcı tasarım yaklaşımı benimsenmiştir. «*Bu tasarımda nicel veri önceden toplanıp analiz edildikten sonra nitel veriler alınabilir veya tersine önce nitel veri toplanıp analiz edilir sonra nicel veri elde edilebilir.*» (Baki ve Gökçek, 2012). Sonuç olarak, nitel ve nicel veriler ışığında olay ya da durum farklı açılardan değerlendirilerek daha zengin ve ayrıntılı veri toplamak için kullanılır; böylece her bir veri türü analiz sırasında bir diğerini tamamlar. Araştırmanın nicel boyutu, araştırma için uygun görülen duyuşsal eğitim dersinin seçmeli ders olması ve tek şubeden oluşması sebebiyle yarı-deneysel desenlerden tek grupta ön test-son test düzenine göre tasarlanmıştır. Bu araştırma kapsamında, hem araştırma deseninin doğası gereği hem de araştırmaya derinlik katması amacıyla veri toplama sürecinde, öncelikle nicel veriler bu ölçekler aracılığıyla toplanmış; sonrasında görüş alma formuyla nitel veriler elde edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılı güz yarısında, bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda öğrenim gören ve duyuşsal eğitim dersini alan 29 öğretmen adayları oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın *nicel verileri* Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği (ÖMTÖ) ve Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği (MBSÖ) kullanılarak toplanmıştır. Tüm veri toplama araçları uygulama öncesi ön test ve uygulama sonrası son test olarak uygulanmıştır. Araştırma sürecinde öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği (ön test-son test) ve mesleki benlik algısı ölçeği (ön test-son test) aracılığıyla

toplanan veriler SPSS 17 programında bağımlı gruplar t-testi kullanılarak analiz edilmiştir. Ölçeklerle ilgili ayrıntılı bilgiler aşağıda verilmiştir.

Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği

Ölçek, 30 maddeden oluşan beşli likert tipi bir tutum ölçeğidir. Ölçeğin güvenirlik ve geçerlilik çalışmaları Arıca (2001) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin Cronbach'a güvenirlik katsayısı .93; test-tekrar test güvenirlik katsayısı ise 90 (.01 düzeyinde anlamlı) olarak bulunmuştur. Ölçeğin geçerliliği iki şekilde test edilmiştir. Birincisi, kapsam geçerliliğidir, ikinci yöntem ise yapı geçerliliğini test etmede kullanılan faktör analizi yöntemidir.

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği

Araştırma verileri Üstüner (2006) tarafından öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek için geliştirilen beşli likert tipinde ve 34 maddeden oluşan bir ölçektir. Ölçme aracı 5=Tamamen Katılıyorum, 4=Çoğunlukla Katılıyorum, 3=Orta Düzeyde Katılıyorum, 2=Kısmen Katılıyorum, 1 = Hiç Katılmıyorum olarak puanlanmaktadır. Ölçek maddelerinden 10 tanesi olumsuz ifadeler içermektedir. Olumsuz ifadelerin tersten puan değerleri (1=5, 2=4, 3=3, 4=2, 5=1) olarak girilmiştir. Aracın geçerlilik ve güvenirlik çalışması Üstüner (2006) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin KMO değeri .91 Barlett testi değeri 7835, iç tutarlılık katsayısı .93 olarak hesaplanmıştır. Ölçek tek boyutlu bir ölçektir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 170, en düşük puan ise 34'tür. Ölçekten alınan yüksek puan öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumu, düşük puan ise olumsuz tutumu göstermektedir.

Araştırmanın *nitel verileri* görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının almış oldukları duyuşsal eğitim dersine yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla, araştırmacı tarafından sorulan "Yaratıcı drama ile işlenen duyuşsal eğitim dersine yönelik düşünceleriniz nedir?" sorusuna cevap vermeleri istenmiş ve 45 dakika süre verilmiştir. Verilerin analiz edilmesinde betimsel analiz kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve mesleki benlik saygılarını geliştirmek amacıyla öğretmenlik kimliği oluşturmaya yönelik konuların seçildiği araştırma süreci, yaratıcı drama yöntemi kullanılarak planlanmış ve uygulanmıştır. Adıgüzel (2006) yaratıcı dramının aşamalarının aşağıdaki gibi açıklamıştır:

- **Hazırlık-ısınma çalışmaları:** Katılımcı-katılımcı, katılımcı-lider, katılımcı-mekân iletişiminin sağlanması için yapılan çalışmalardır. Bu süreçte en çok oyunlardan faydalanılır; rol oynama ve doğaçlama daha çok giriş niteliğinde yapılabilir.
- **Canlandırma:** Bireysel, küçük ya da büyük gruplarla bir olayı/durumu yaşatmak ya da birisinin kişiliğine girip onu oynamak olarak tanımlanabilir. Süreçte doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden yararlanır.
- **Değerlendirme-tartışma:** Duygulardan eğitsel kazanımlara kadar tüm sürecin değerlendirilmesinin yapıldığı aşamadır.

Araştırmanın uygulaması her hafta 90' sürmek üzere 11 haftalık oturumdan oluşmaktadır. Veri toplama süreci ile birlikte toplamda 13 hafta sürmüş ve izlenen yol Tablo 3'te paylaşılmıştır.

Tablo 1. Araştırma Uygulama Planı

Dönem	Araştırma Planı	Süre
1. Hafta	- Araştırmanın öğrencilere tanıtılması, gerekli bilgilerin verilmesi ve tam katılım için onaylarının alınması - Ölçeklerin Uygulanması (Ön Test)	45'
2. Hafta	1. Oturum	90'
3. Hafta	2. Oturum	90'
4. Hafta	3. Oturum	90'
5. Hafta	4. Oturum	90'
6. Hafta	5. Oturum	90'
7. Hafta	6. Oturum	90'
8. Hafta	7. Oturum	90'
9. Hafta	8. Oturum	90'
10. Hafta	9. Oturum	90'
11. Hafta	10. Oturum	90'
12. Hafta	11. Oturum	90'
13. Hafta	- Araştırmanın nitel verilerinin toplanması - Ölçeklerin Uygulanması (Son Test)	60'

Tablo 3'te açıklandığı gibi ölçeklerin ön testleri uygulamanın ilk haftasında uygulanmış ve öğretmen adaylarına bunun için 45' süre tanınmıştır. Ölçeklere ait son testlerin uygulanması ve nitel verilerin toplanması ise uygulama bittikten sonraki derste uygulanmış ve 60' süre verilmiştir.

Araştırmanın **nitel verileri** görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmacı tarafından sorulan "Yaratıcı drama ile işlenen duyuşsal eğitim dersine yönelik düşünceleriniz nedir?" sorusuna cevap vermeleri istenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın nicel verileri öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği ve mesleki benlik algısı ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Tüm veri toplama araçları uygulama öncesi ön test ve uygulama sonrası son test olarak uygulanmıştır (Bkz. Tablo 3). Araştırma sürecinde ÖMTÖ ve MBSÖ aracılığıyla toplanan veriler SPSS 17 programında bağımlı gruplar t-testi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın görüşme formu aracılığıyla elde edilen nitel verilerinin analiz edilmesinde ise betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analizde, toplanan verilerin özgün hâli kullanılır ve gerektiğinde araştırmaya katılan bireylerin cümlelerinden doğrudan alıntılar yapılarak betimsel bir yaklaşımla açıklanır (Wolcott, 1994). Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre açıklanabileceği gibi; görüşme ve gözlem sırasında ortaya çıkan boyutlara göre de temalar oluşturularak sunulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada ise görüş alma formu ile elde edilen cevaplardan yola çıkılarak oluşturulan temalar altında veriler sunulmuştur.

Bulgular

1. Yaratıcı Drama ile İşlenen Duyuşsal Eğitim Dersinin Öğretmen Adaylarının Mesleki Benlik Saygı Düzeylerine Etkisi

Öğretmen adaylarının mesleki benlik saygı düzeylerinin yaratıcı drama ile işlenen duyuşsal eğitim dersine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini anlamak amacıyla bağımlı gruplar t-testi yapılmıştır. Öğretmen adaylarının MBSÖ puanlarının ortalama, standart sapma ve bağımlı gruplar t-testi sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği t-Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Mesleki Benlik Saygısı	Ön Test	29	3.93	.65	28	-1.834	.077
Puanı	Son Test	29	4.26	.54			

Öğretmen adaylarının MBSÖ’den aldıkları puanlar incelendiğinde, ön-test puan ortalamalarının 3.93, son test puanlarının ise 4.26 olduğu görülmektedir. Yapılan bağımlı gruplar t-Testi sonuçlarında öğretmen adaylarının ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir [$t(28)=-1.834, p>.05$].

2. Yaratıcı Drama ile İşlenen Duyuşsal Eğitim Dersinin Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Düzeylerine Etkisi

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeylerinin yaratıcı drama ile işlenen duyuşsal eğitim dersine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini anlamak amacıyla bağımlı gruplar t-testi yapılmıştır. Öğretmen adaylarının ÖMTÖ puanlarının ortalama, standart sapma ve bağımlı gruplar t-testi sonuçları Tablo 3’de gösterilmiştir.

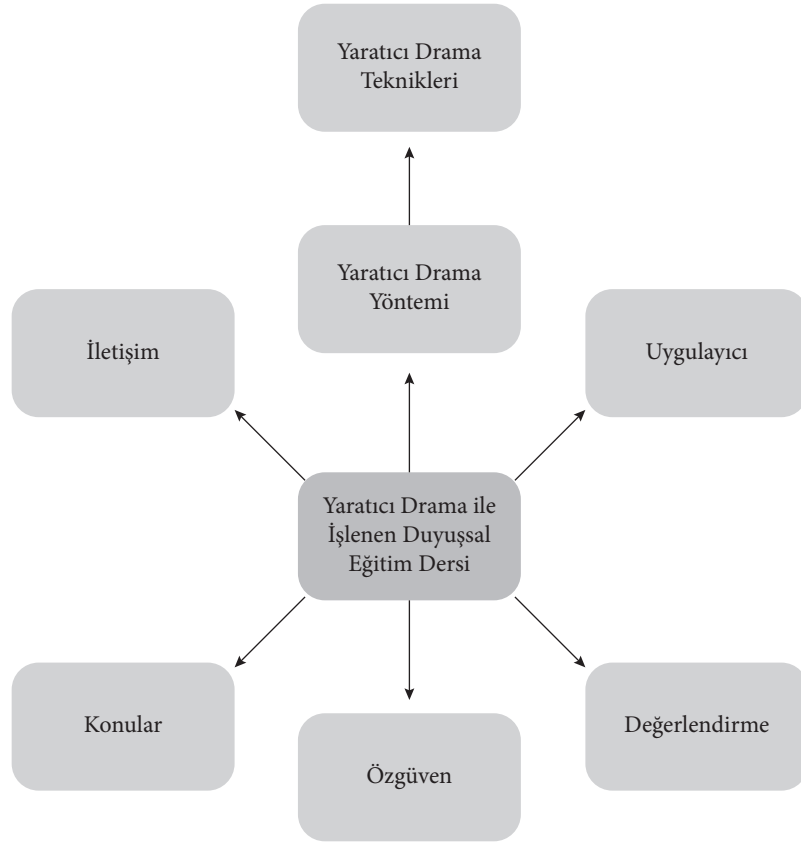
Tablo 3. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği t-Testi Sonuçları

Puan	Ölçekler	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öğretmenlik Mesleği Tutum Puanı	Ön Test	29	4.07	.52	28	-.601	.552
	Son Test	29	4,16	,42			

Öğretmen adaylarının ÖMTÖ’den aldıkları puanlar incelendiğinde, ön-test puan ortalamalarının 4.07, son test puanlarının ise 4.16 olduğu görülmektedir. Yapılan bağımlı gruplar t-Testi sonuçlarında öğretmen adaylarının ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir [$t(28)=-.601, p>.05$].

3. Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama ile İşlenen Duyuşsal Eğitim Dersine Yönelik Görüşleri

Öğretmen adaylarının yaratıcı drama ile işlenen duyuşsal eğitim dersine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla sorulan açık uçlu soruya verilen cevaplara ait bulgulara bakıldığında, öğretmen adayların verdiği cevapların altı kategori altında toplandığı görülmektedir.

Yaratıcı Drama Yöntemi: Öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemine dair düşünceleri incelendiğinde yöntemle ilgili olumlu bir bakış açısına sahip oldukları görülmektedir. Ders, öğrenci merkezli etkinliklere dayalı olarak yürütüldüğü için sürekli aktif olduklarını ve eğlenirken öğrendiklerini dile getirmişlerdir. Ö12 “*Ders ortamında sürekli aktif olmamızın beklenmesi benim çok hoşuma gidiyor.*” diyerek duygularını paylaşmıştır. Dersi eğlenceli buldukları ve derslerin öğrenci merkezli olmasının öğrenmelerini kolaylaştırdığı anlaşılmaktadır. Derste mutlaka herkesin konuştuğunu belirten Ö23; “*Bilgiler tartışılıp değerlendiriliyor. Herkes düşüncesini ifade ediyor. Ve sonuçta herkes alması gereken bilgiyi alıyor.*” şeklinde kendini ifade ederken Ö18; “*Ders işleme yöntemi diğer derslerden çok daha farklı; eğlenirken öğreniyoruz. Konuşuyoruz, tartışıyoruz, soruyoruz, oyun oynuyoruz, dersi sadece kitaplardan okuyarak değil de farklı farklı aktiviteler yoluyla öğrenebileceğimizi ve öğretebileceğimizi görüyoruz.*” şeklinde açıklamıştır.

Ö28 herkesin ders boyunca aktif olduğunu, Ö2 süreçte herkesin bir şekilde derse dâhil olduğunu, Ö13 dersin sıkıcı geçmediğini, Ö27 derste eğlendiklerini, Ö26 hayal güçlerini kullanmalarını sağladığını dile getirmişlerdir. Derse severek katılan Ö21 ise “*Ders işleme yöntemi olarak bence çok iyi, eğlenceli geçiyor. Ölü Ozanlar Derneği’nde de tartıştığımız gibi ders ne kadar neşeli işlenirse öğrencilerin öğrenmesi de o kadar kolaylaşıyor. Derste kullanılan bu yöntem dersi sevmemize yardımcı oluyor.*” diyerek görüşünü belirtmiştir. Ayrıca Ö7 derste dış mekân kullanılmasının motivasyonlarını artırdığını belirtmiştir. Ö24 ise her ders sonu yapılan değerlendirme bölümüne vurgu yaparak “*O çünkü ders hakkındaki düşüncelerimizi, sonrasında bize kazandırdıklarını konuştuk. Tartışma ortamı yaratılan bu süreçte belki de fark etmediğimiz fikirlerin farkına vardık.*” şeklinde açıklama yapmıştır.

Yaratıcı Drama Teknikleri: Uygulamanın yapıldığı süre boyunca drama aşamalarının tüm adımları takip edilerek oluşturulan ders planları uygulanmıştır. Kapsama uygun olan drama tekniklerinin kullanıldığı derslerin öğretmen adayları üzerinde daha ilk dersten başlamak üzere olumlu bir etki yarattığı görülmektedir. Ö29 ilk derste yapılan tanışma oyunlarının çok yararlı olduğunu belirtmiş; bu durumu Ö15; “*Öncelikli olarak şunu belirtmek isterim. Dersin ilk günü “tanışma topu, çember” etkinliğinden sonra kendime şu cümleyi kurdum: “Keşke bunu tüm derslerde yapsalardı!” Çünkü bu etkinliğin öğrencilerin birbirlerini tanımaları, ilişkilerini geliştirmeleri bakımından oldukça yararlı olduğunu düşünüyorum.*” şeklinde ifade etmiştir. Ö13 ise doğaçlama, rol alma gibi teknikler sayesinde arkadaşlarıyla iletişim ve etkileşim içinde olduklarını, bunun da empati yaparak düşüncelerini paylaşmalarını kolaylaştırdığını dile getirmiştir. Ö20 “...oyun ve ritimle ilgili etkinliklerin olması”nın dersi eğlenceli kıldığını, Ö15 ise konuların o anda canlandırılmasının hem eğlenceli olduğunu hem de öğrenmeyi kolaylaştırdığını belirtmiştir. Ö25 ise yapılan grup çalışmalarına dikkat çekerek “*Yani tartışmalı da geçebiliyor ders. En sevdiğim yönü de bu.*” şeklinde yorum yapmıştır. Öğretmen adayları kullanılan tekniklerin hatta kullanılan sıradan materyallerin bile Ö29 “... Örneğin boş rulodan ne kadar yararlı ve farklı şeyler çıkabileceğini” görmenin onlara yeni bakış açıları kazandırdığını, Ö28 “...farklı şekilde düşünmeyi...” sağladığını ve yararlı bir süreç olduğunu dile getirmişlerdir.

İletişim: Öğretmen adaylarının cevaplarından elde edilen bulgulardan bir diğeri ise bu yöntemin Ö27 “*öğretmen arasındaki uçurum farkını*” ortadan kaldırdığı için öğretmenle ve birbirleriyle daha rahat iletişim kurabildikleri, bunun da Ö9; “*fikir üretme ve paylaşma sürecini kolaylaştırdığı*” ve Ö21 “*pozitif bir şekilde*” derse katıldıkları yönündedir. Ö3 öğretmen-öğrenci ilişkisinin baskın olmadığı, Ö27 “*Öğretmenle öğrenciler arkadaş havası içerisinde*” oldukları için fikirlerini özgürce ifade ettiklerini, Ö15 ders sürecinin etkin bir unsuru olduklarını ve “...öğrenci fikirlerinin ön planda olduğunu...” hissettiklerini, tüm bu hissedilenlerin sonucu olarak; “*Düşüncelerini zorunda oldukları için değil, gerçekten paylaşmak istedikleri için...*” paylaştıklarını, bu sebeple Ö14 derse katılımın arttığını ve arttıkça daha eğlenceli olduğunu, dersin nasıl geçtiğini anlamadıklarını belirtmişlerdir. Ders boyunca aktif rol almaktan memnun görünen öğretmen adaylarının Ö11 “...*öğretmenin anlatıp öğrencilerin dinlemesinin aksine; öğrencinin konuşabilmesi, fikir üretebilmesi ve yeni fikirler duyup öğrenebilmesi...*”ni önemli buldukları anlaşılmaktadır.

Özgüven: Öğretmen adayları süreçte Ö23 aktif olduklarını, fikirlerini açıkça çekinmeden dile getirdiklerini, gerçek duygularıyla hareket edebildiklerini, böylece Ö20, Ö3 özgüvenlerinin geliştiği belirtmişlerdir. Hatta bunun Ö5 bazı arkadaşlarının hayatlarında farklılıklara neden olacağını belirtmişlerdir. Bu özgüven kazanımı sayesinde Ö4 “...*bu içerik ve yöntem biz öğrencilere toplum içerisinde gayet rahat bir şekilde kendimizi ifade edebilme özelliği...*” kazandıracağını düşündüğünü ifade etmiştir. Sürekli iletişimde olarak kendilerini ifade ettikleri için özgüven kazandıklarını düşünen öğretmen adayları, bunun işlenen konularla da ilgili olduğunu, çünkü Ö3 “*konuların özellikle özgüven duygusunu artırma açısından çok yararlı*” olduğunu belirtmişlerdir. Kişisel yeterliliklerinin farkına varan öğretmen adayları, “Yapamam! Ya da nasıl yaparım?” noktasından “İstersem yaparım!” noktasına gelmişler ve bir öğretmen adayı konuyla ilgili düşüncelerini Ö7; “*Bir şeyleri yapabilmemiz konusunda engelin biz olduğunu; hayallerimizi, yapmak istediklerimizi biz gerçekten istediğimiz sürece farklı yöntemler bularak da olsa yapabileceğimizin farkındalığını oluşturduğunuz bence*” şeklinde ifade etmiştir.

Uygulayıcı: Öğretmen adayları süreci eleştirirken yöntem kadar bu yöntemi uygulayan bireylerin de süreci etkileyebileceğini gösteren yorumlar yapmışlardır. Bu durumu Ö23, “*Duyuşsal eğitim dersi daha çok sınıftaki öğrencilerin aktif olmasını esas alan bir ders olduğunu düşünüyorum. Derste öğrencilerin aktif olmasını derse değil de öğretmene bağlıyorum. Bizi harekete geçmemiz için sürekli yüreklendirmeseydi bu kadar kendimizi ifade edemezdik.*» şeklinde açıklamıştır. Ö17 ise “*Öğretmenin “iyi veya değil, doğru veya yanlış, saçma veya değil” her türlü düşüncemizi alması, bize farklı sorular sorarak yani bizi konuşturarak derse teşvik etmesi, bu dersi öğrencilerin gözündeki sıkıcı profilden çıkarıyor.*” yorumunu yapmıştır. Ek olarak, öğretmenin iletişim kurma yolunun Ö9 kendilerini derse çektiğini belirtmişlerdir. Ö3’ün “*Özellikle her hafta derse geçmeden önce “konuşmak istediğiniz, anlatmak istediğiniz bir olay var mı?” sorusu (bazen bizden ses çıkmasa bile) çok etkileyici*” şeklinde yaptığı yoruma bakılacak olursa öğretmen adaylarının öğretmenin kendileriyle iletişime geçtiği her ‘an’ a dikkat ettikleri anlaşılmaktadır.

Konular: Öğretmen adaylarının yorum yaptıkları diğer bir konu ise süreç dahilinde ele alınan konularıdır. Konuları Ö9, Ö26 “*işlenen öğretmen rolleri ile bizi öğretmenliğe hazırlayan*”, Ö17 “*...genelde mesleğimizi, hayallerimizi, verilmesini gereken emek, ekonomi gibi ele alınan bu konular bildiğimiz gibi günlük hayatımızın merkezi...*”, Ö23 “*...gündeme getirilen konular öğretmen profili, eğitim sistemi, bu konularla ilgili farkındalık oluşturma... Derste ele alınan filmler de ayrı bir bakış açısı kazandırmak için...*”, Ö25 “*...kendimizi ne kadar tanıdığımızı bilmemize yardımcı olacak genellikle toplum, öğretmenlik, geleceğe yönelik planlarımız hakkında olan konular...*”, Ö7 “*kişisel gelişimimize ve kültürümüze bir şeyler katacak konular*” şeklinde özetlemişlerdir. Bu konular ile kişisel yaşamları arasında bağlantı kurabildikleri için Ö5 derse katılma oranlarını artırdığını, Ö7 kişisel gelişimlerine katkısı olduğunu, Ö17 her hafta farklı konuların ele alındığını ve Ö12 sonrasında bile üzerine düşünecekleri kadar dikkat çekici konular olduklarını, Ö11 ileride kendi yaşantılarında kullanabilecekleri fikirler öğrendiklerini dile getirmişlerdir. Öğretmen adaylarının yorumlarından bu süreç sonunda mesleki kimlik hakkında farkındalık hissettikleri açıkça görülmektedir.

Değerlendirme: Öğretmen adaylarının yaptıkları yorumların bir kısmı ise uygulanan duyuşsal eğitim dersinin genel değerlendirmesi niteliğinde olmuştur. Ö20 «*...öğretmenlik mesleği için olmazsa olmaz diyebileceğimiz bir ders...*» olduğunu, onları Ö9, Ö26 “*...öğretmenliğe hazırlayacak uygulamaların olduğu bir ders...*” olduğunu, yapılan etkinlik ve incelenen kitap, filmlerle öğretmenlik mesleği ile ilgili düşüncelerinin değiştiğini ve Ö28 “*...klişeleşmiş düşüncelerden...*” sıyrıldıklarını, Ö4 “*...yanlışlıkla bu mesleği seçen veya istemeyerek bu mesleği tercih etmekte kalan öğrencilere bile...*” bu mesleği sevdirdiğini ifade etmişlerdir.

Öğretmen adayları bu sürecin kendileri keşfetme süreci olarak tanımladıklarını, Ö15 “*... öğrencilerin kendilerini ve seçtikleri mesleği tanımalarına yardımcı...*” olduğunu belirtmişlerdir. Bu içsel yolculuğu Ö18; “*Aslında bu derste kendimiz gibiyiz. İlk dersten itibaren kendimizle olan şeyleri ortaya çıkararak, konuşarak devam ettik. Kendimizin bu mesleğe ne kadar yakın olduğunu eğlenerek anladık.*” şeklinde ifade etmiştir. Ö15 ise düşüncelerini aşağıdaki gibi açıklamıştır.

“İçerik olarak işlenen konular öğrencilerin kendilerini ve seçtikleri mesleği tanımalarına yardımcı oluyor. Neden öğretmen olacaklarını anlamalarını, gerçekten kendileri için uygun bir meslek olup olmadığını anlamalarını sağlıyor. Seçilen filmler, okunan makale/kitaplar, verilen ödevler buna katkı sağlayan diğer etmenler.”

Öğretmen adayları, Ö14 “...mesleğe başlayınca nelerle karşılaşabilecekleri gibi ya da nelerin olması nelerin olmaması gibi meslekle ilgili ip uçları yakaladıklarını...”, geleneksel öğretmen profili dışında; Ö16 nasıl iyi bir profil çizebileceklerini, mesleği en iyi nasıl icra edebileceklerini, bunları yaparken öğrencilerle ilgili nelere dikkat etmeleri gerektiği ve öğrencileri ne yönde yetiştirebilecekleri hakkında fikir sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının bu süreçte kafalarında bir öğretmen profili oluşturduğu, olan bir profili değiştirdiği ya da geliştirdiği anlaşılmaktadır. Dersin en önemli amacı olan bu durumu Ö27; “Bu ders kişileri öğretmenlik mesleğine alıştırmaya ve onların içlerindeki öğretmen profilini dışa yansıtmaya çalışıyor.” şeklinde açıklamıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Sınıf öğretmeni adaylarının mesleki kimlik yaratma sürecinde en önemli unsurlardan olan mesleki benlik saygısı ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeylerinin geliştirilmesinin amaçlandığı bu araştırma sonucunda, yaratıcı dramayla işlenen duyuşsal eğitim dersinin öğretmen adayları üzerindeki etkisi incelenmiştir.

Araştırma sonunda, öğretmen adaylarının mesleki benlik saygı ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeylerinin yaratıcı drama ile işlenen duyuşsal eğitim dersine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini anlamak amacıyla yapılan bağımlı gruplar t-testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Üçüncü ve dördüncü sınıfta okuyan okul öncesi öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmada, öğretmen adaylarının mesleki benlik saygısı ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında sınıf düzeyine göre anlamlı fark olmadığı saptayan Aslan ve Akyol (2006) bu durumun; teorik derslerin birinci ve ikinci sınıfta, öğretmenlik uygulamasına yönelik derslerin ise üçüncü ve dördüncü sınıfta olmasından kaynaklanabileceğini belirtmişlerdir. Nitekim Arıca ve Onur yaptıkları bir çalışmada, üniversite son sınıfta okuyan öğretmen adaylarının benlik saygısının birinci sınıfta okuyan öğretmen adaylarının benlik saygılarından daha yüksek olduğunu saptamışlardır (Dilmaç ve Ekşi, 2008; Arıca ve Onur, 1997). Bu araştırma kapsamında çalışılan birinci sınıf öğrencilerinin henüz öğretmenlik uygulaması derslerini almadıkları, mesleğe yönelik ilk izlenimlerini bu derste edindikleri düşünülürse ölçekte gözlenebilir bir fark olmamasının beklenen bir sonuç olduğu söylenebilir.

Yapılan bağımlı gruplar t-testi sonuçlarında anlamlı bir fark çıkmamakla birlikte ortalama puanlar incelendiğinde pozitif yönde bir artış olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının mesleki benlik saygısı puanlarının 3.93'ten 4.26'ya; öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ise 4.07'den 4.16'ya yükseldiği görülmektedir. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların hali hazırda yüksek olduğu için az bir artış gözlemlendiği söylenebilir. Ancak bağımlı gruplar t-testinde anlamlı fark çıkmasa da mesleki benlik saygısı puanlarındaki artışın dikkate değer olduğu görülmektedir.

Dilmaç ve diğ. (2009) yaptıkları bir çalışmada mesleki benlik saygısı ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğunu saptamışlardır. Bu araştırma kapsamında, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları artan öğretmen adaylarının mesleki benlik saygılarının da arttığı söylenebilir. Mesleki benlik saygısı, mesleki uyum ve doyumun bir ön koşulu olarak görülmektedir (Girgin ve diğ. 2010; Arıca ve Dilmaç, 2003). Kişinin mesleği ile uyum içerisinde olması mesleki performansını da olumlu yönde etkilemektedir. Bu başarı ise mesleki doyumunu beraberinde getirecektir.

Öğretmen adaylarının vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, bu süreçte öğretmen kimliğine dair olumlu izlenimler edindikleri anlaşılmaktadır. Yaratıcı drama yöntemi sayesinde öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin geliştiği, kendilerini daha rahat ifade edebildikleri; bu sebeple kendilerine olan özgüvenlerinin arttığı görülmektedir. Ayrıca ders kapsamında işlenen konuların kafalarında bir öğretmen profili yarattığı ve bu profili kendi isteklerine göre şekillendirebileceklerinin farkına vardıklarını ifade etmişlerdir. Bu da mesleğe yönelik tutum ve mesleki benlik saygılarının yükselmesiyle birlikte meslekle içsel olarak bağlantı kurduklarını ve kendi mesleki kimliklerini organize etmeye başladıklarını göstermektedir.

Alan yazın incelendiğinde araştırmanın nitel bulguları ile benzer sonuçlar gösteren araştırmalar olduğu görülmektedir. Sefer ve Akfırat (2009), *katılımcıların daha fazla aktif olmasının, bunun oyunlarla ve canlandırmalarla desteklenmesinin, katılımcıların kendilerini rahat ifade edebilecekleri bir ortam yaratmasının motivasyonlarını artırdığını ve öğrenmelerini kolaylaştırdığı belirlenmiştir. Ayrıca yaratıcı drama yönteminin kişisel gelişime katkı sağladığı, özellikle kendilerini tanıma konusunda farkındalık yarattığını belirtmişlerdir.* Arslan, Erbay ve Saygın (2010), öğretmen adaylarına yaratıcı drama ile bütünleştirilmiş beceri eğitimi uygulamış ve uygulama sonrasında iletişim becerilerinin arttığını belirlemişlerdir. Kara ve Çam (2007) öğretmen adaylarına bazı sosyal becerileri kazandırmak amacıyla yaptıkları çalışmada; grupla bir işi yapma ve yürütme becerileri, ilişkiyi başlatma ve sürdürme becerileri ile kendini kontrol etme becerilerini kazandırma konusunda yaratıcı drama yönteminin etkili olduğunu belirlemişlerdir. Namdar ve Çamadan (2016) ise yaratıcı drama uygulamalarının öğretmen adaylarının sosyal becerilerini geliştirdiğini tespit etmişlerdir. Çayır ve Gökbulut'un (2015) öğretmen yeterliliklerinden kişisel gelişimi sağlamaya yönelik farklılık kazandırmada yaratıcı drama yöntemini kullandıkları araştırma ise; yapılan bu araştırma ile birçok açıdan benzerlik göstermektedir. Araştırma sürecinde, öğretmenin kişisel gelişiminin önemli olduğunu fark edip kişisel gelişimlerini sağlamak için hem bir öğretmen adayı olarak neler yapmaları gerektiği hem de öğretmen olduklarında neler yapabilecekleri konusunda fikir yürütmüşlerine olanak sağlamışlardır. Süreç sonunda öğretmen adaylarının, mesleğe duygusal olarak daha fazla yakınlaştığını tespit etmişlerdir.

Alan yazın incelendiğinde, mesleki benlik saygısı ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum çalışmalarının genelde meslek yüksek okullarında ya da okul öncesinde okuyan öğretmen adayları ile yapılan tarama çalışmaları olduğu; deneysel çalışmaların yeterli sayıda olmadığı saptanmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının mesleğe ilişkin olumlu benlik saygısı ve tutum geliştirmelerinin gerekliliği ortadadır. Araştırma kapsamında çalışılan öğretmen adayları da bu sürecin onları Ö26 "...öğretmenlik mesleğine hazırladığını...", Ö27 "...kendilerini ve seçtikleri mesleği tanımalarına yardımcı olduğunu...", Ö15 "...öğretmenlik mesleğine alıştırdığını..." ve "...kendileri için uygun bir meslek olup olmadığını..." anladıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının yorumları incelendiğinde yaratıcı dramının mesleğe ilişkin benlik saygısı ve tutum geliştirmede etkisi olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, ileride yapılan çalışmalarda farklı sınıflarda okuyan sınıf öğretmeni adaylarıyla mesleki benlik saygısı ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum geliştirmeye yönelik uygulamalı çalışmaların yapılmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Adıgüzel, Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1 (1), 17-29.
- Adıgüzel, Ö. (2002). *Bir iletişim yolu olarak drama*. Yaratıcı Drama 1985-1998 Yazılar. (Edt. H. Ömer Adıgüzel). Ankara, Naturel Yayınları.
- Alkan, C. (2000). *Giriş*. Almanya ve Kıbrıs'ta öğretmen yetiştirme (Edt. Hasan Coşkun), Ankara, CTB Yayınları.
- Arıcak, O. T. (2001). Mesleki benlik saygısı ölçeğinin geliştirilmesi, güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları. 6. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. 5-7
- Arslan, E., Erbay, F., Saygın, Y. (2010). Yaratıcı drama ile bütünleştirilmiş iletişim becerileri eğitiminin çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü öğrencilerinin iletişim becerilerine etkisinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (23), 1-8.
- Aslan, D., Akyol, A. (2006). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleki benlik saygılarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (2), 51-60.
- Aydın, R., Sağlam, G. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10 (2), 257-294.
- Baki, A., Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (42), 1-21.
- Bozdağın, A. E., Aydın, D., Yıldırım, K. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 83-97.
- Çayır, N., Gökbulut, Ö. Ö. (2015). Yaratıcı drama yöntemiyle öğretmen yeterliklerinden kişisel gelişim üzerine nitel bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 252-270.
- Dilmaç, B., Ekşi, H. (2008). Meslek yüksel okullarında öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumları ve benlik saygılarının incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (20), 279-288.
- Dilmaç, B., Çıkkılı, Y., Işık, H., Sungur, C. (2009). Teknik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleklerine ilişkin tutumlarının yordayıcısı olarak mesleki benlik saygısı. *Selçuk-Teknik Dergisi*, 8 (2), 127-143.
- Dursun, Ö.Ö., Çuhadar C., Tanyeri, T. (2014). Bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının mesleki benlik saygıları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35 (1), 131-142.
- Girgin, G., Akamca, G. Ö., Ellez, A. M., Oğuz, E. (2010). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, mesleki benlik saygıları ve mesleki yeterlik inançları. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (28), 1-15.
- Gömleksiz, M. N., Kan, A. Ü. (2012). Eğitimde duyuşsal boyut ve duyuşsal öğrenme. *Turkish Studies Dergisi*, 7(1), 1159-1177.
- Kara, Y., Çam, F. (2007). Yaratıcı drama yönteminin bazı sosyal becerilerin kazandırılmasına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (32), 145-155.
- Çamdar, A.O., Namadan, F. (2016). Yaratıcı drama uygulamalarının öğretmen adaylarının sosyal becerilerine etkisi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(3), 557-575.
- Pektaş, M., Kamer, S. T. (2011). Fen Bilgisi öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9 (4), 829-850.
- Sefer, S. R., Akfırat, N. (2009). Yaşam becerilerinin kazandırılmasında yaratıcı drama yönteminin kullanılması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 4(8), 99-112.
- Şahin, Ç., Girgin, D. (2018). Öğretmenlik mesleğini özendirici teknikler geliştirme. Öğretmen Yetiştirme Sistemimiz. (Edt. Mustafa Ergün, Behçet Oral ve Taha Yazar). Ankara, Pegem Akademi.
- Şahin, İ. (2005). Hümanizm ve eğitim. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (11), 47-55.
- Üstündağ, T. (2002). *Günümüz eğitiminde dramanın yeri*. Yaratıcı Drama 1985-1998 Yazılar. (Edt. H. Ömer Adıgüzel). Ankara, Naturel Yayınları.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 2 (45), 109-127.
- Üstüner, M., Demirtaş, H., Öner, M. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Örneği). *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 34 (151), 140-155.
- Wolcott, W. F. (1994). *Transforming qualitative data: description, analysis and interpretation*. California, Sage Publications.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Ek

Ek 1: Drama Ders Planı Örneği

Ders	:	Duyuşsal Eğitim
Konu (Tema)	:	Tanışma
Kazanımlar	:	1. Grup üyelerini tanıyabilme 2. Grupla iletişim kurabilme 3. Grupla etkileşimi sağlayabilme
Süre	:	90'
Sınıf/Katılımcılar	:	1. Sınıf/39 Öğrenci
Araç-Gereçler	:	İp yumağı, düdük
Yöntem ve Teknikler	:	Oyunlar, doğaçlama

Süreç:

A-Hazırlık-Isınma Çalışmaları

Bu aşama için dış mekâna geçilir. Öğrencilere süreç boyunca kullanılmak üzere planlanan mekânın sınırları açıklanır.

1. Etkinlik: Katılımcılar farklı yönlere doğru mekânı dolaşırlar. Karşılaştıkları arkadaşlarına “merhaba, nasılsın?” diyerek el sıkışırlar. Lider düdük çaldığında yürümeye devam ederler. Bu süreç tüm katılımcılar birbirlerini selamlayana kadar devam eder.

2. Etkinlik: Katılımcılar çember oluşturur. İlk kişi kendi ismini söyler, ikinci kişi kendinden önceki arkadaşının ve kendi ismini söyler. Çember sonlanana kadar bu şekilde devam eder.

3. Etkinlik: İlk kişi ismi ile ilgili bir figür sergileyerek ismini söyler. Çemberdeki son kişiye kadar devam eder.

4. Etkinlik: Katılımcılar isim ve figürlerini hatırladıkları arkadaşlarının yansımasını yaparak onlarla yer değiştirir. Herkes yer değiştirene kadar devam eder.

5. Etkinlik: Katılımcılar yanındaki arkadaşlarının önüne geçerek içe içe çember oluşturur. Katılımcılar yüz yüze bakacak şekilde dururlar. Birbirlerine sırayla ad, doğum yeri, yapmaktan hoşlandıkları şeyleri, bu bölümü seçme nedenlerini, okumak istedikleri bölüm farklı ise ne olduğunu sırayla açıklarlar. Liderin düdük çalmasıyla dış çemberde olanlar bir yan tarafa geçerek aynı süreci tekrar eder. Tüm grup birbirinin hikayesini öğrendiğinde etkinlik sonlanır.

6. Etkinlik: Katılımcılar çember oluşturur. İlk katılımcı adını ve neden bu burada olduğunu söyledikten sonra ipin bir ucunu tutarak bir başkasına atar. İp yumağını alan en son kişi kendisinden bir önceki kişinin adını ve neden orada olduğunu söyleyerek kendinden bir önceki katılımcıya ip yumağını sararak atar. Ekinlik sırasında oluşan ip ağı çözülene kadar etkinlik devam eder.

B-Canlandırma

7. Etkinlik: Katılımcılar ikili grup olurlar. Kendi aralarında A ve B olarak görev dağılımı yapmaları istenir. A'lara öğretmen, B'lere öğrenci rolü verilir. Çatışma: “Öğrencinin bir sorunu vardır ve öğretmen çözmeye çalışır.” şeklinde verilir. Süreç devam ederken liderin düdük sesi ile herkes durur ve yanında durduğu ikili doğaçlamaya devam eder. Liderin düdük sesiyle herkes kaldığı yerden devam eder. Doğaçlamaları bitenler yere otururlar. Doğaçlamalar bittikten sonra gönüllü olanlar doğaçlamalarını tüm sınıf önünde yapar. Başka bir kimlikle doğaçlamaya dâhil olmak isteyenlerle süreç devam eder. Her doğaçlama sonunda gruptakilerin fikri sorularak tartışma ortamı sağlanır.

Lideri takip et oyunu ile sınıfa gidilir.

C-Değerlendirme-Tartışma

8. Etkinlik: Katılımcılar mekânda rahat edebilecekleri bir yere geçerler. Lider dersin kazanımlarından bahsederek süreci özetler. Ardından katılımcılara “Bugünkü dersimiz hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusunu sorar. Katılımcıların sürece kolay dâhil olabilmesi için “Bu derse katılmadan önceki beklentiniz neydi? Şu anki duygunuz nedir? Sürece dair beklentiniz var mı?” sorularını birer cümleyle paylaşmaları istenebilir.

